

Sygn. akt VI ACa 1085/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Krzysztof Tucharz (spr.)

Sędzia SA – Marek Podogrodzki

Sędzia SA – Agata Zajac

Protokolant: sekr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko M. M. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i nakazanie

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 kwietnia 2012 r.

sygn. akt III C 1119/09

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu następującą treść:

„1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki M. K. umowę o częściowy dział majątku wspólnego zawartą pomiędzy A. M. (1) i M. M. (1) w dniu 28 czerwca 2005 r. przed J. N. w P., Repertorium A Nr (...), obejmującą: nieruchomość położoną w W. w dzielnicy M. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa (...) Wydział (...) prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) o powierzchni użytkowej 70,70 m⁽²⁾, znajdującego się na trzecim piętrze w budynku wielorodzinnym, położonym przy ul. (...) w W., pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W. – w celu zaspokojenia wierzytelności zasądzonej od A. M. (1) na rzecz M. K., na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Braniewie II Wydział Karny z dnia 14 grudnia 2007r. sygn.. akt II K 1144/05, w kwocie 553.530,22 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2004 r. do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od M. M. (1) na rzecz M. K. kwotę 34.877 zł (trzydzieści cztery tysiące osiemset siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.”;

II. w pozostałym zakresie oddala obie apelacje;

III. zasądza od M. M. (1) na rzecz M. K. kwotę 6.900 zł (sześć tysięcy dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

IV. nakazuje pobrać od M. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 12.339 zł (dwanaście tysięcy trzysta trzydzieści dziewięć złotych) tytułem części nieuiszczonej opłaty od apelacji, od której powódka została zwolniona.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił częściowo powództwo M. K. skierowane przeciwko M. M. (1) o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i nakazanie pozwanej znoszenia egzekucji w ten sposób, iż uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki umowę o częściowy dział majątku wspólnego zawartą pomiędzy pozwaną a jej mężem – A. M. (1) w dniu 28 czerwca 2005 r. przed notariuszem w P. – J. P., repertorium A nr (...) w zakresie nieruchomości położonej w W. przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa, do wysokości kwoty zasądzonej od A. M. (1) na rzecz M. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w Braniewie z dnia 14 grudnia 2007 r. sygn. akt II K 1144/05 i odnośnie powyższej nieruchomości nakazał pozwanej znoszenie egzekucji.

W powstałym zakresie powództwo oddalił i zasądził od pozwanej na rzecz powódki 13 838.50 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Za podstawę powyższego rozstrzygnięcia Sąd przyjął następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W 1999 r. pozwana M. M. (1) zawarła z A. M. (1) związek małżeński i wkrótce potem nabyli oni od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku przy ul. (...) w W., na zasadach ustawowej wspólności małżeńskiej. Środki na budowę przedmiotowego lokalu pozwana wносиła ze swojego majątku odrębnego w latach 1996 – 1999.

W dniu 8 maja 2003 r. pozwana i jej mąż zawarli z B. i S. małż. M. (rodzicami pozwanej) umowę zamiany lokalu w wyniku której M. i A. małż. M. uzyskali spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku przy ul. (...) w W. a druga strona tej umowy opisane wyżej prawo do lokalu położonego przy ul. (...).

W 2001 r. pozwana i jej mąż zakupili ze wspólnych środków działkę przy ul. (...) w W., na której wzniesli budynek mieszkalny. W maju 2005 r. Prokuratura Rejonowa w B. postawiła A. M. (1) zarzut popełnienia przestępstwa oszustwa na szkodę powódki, prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo (...) M. K. w E..

Za powyższy czyn A. M. (1) został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Braniewie z dnia 14 grudnia 2007 r. sygn. akt II K 1144/05.

Jednocześnie Sąd ten uwzględnił powództwo cywilne zasądzając solidarnie – od niego i od J. Z. na rzecz M. K. kwotę 553 530,22 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2004 r. do dnia zapłaty.

W dniu 28 czerwca A. M. (1) i M. M. (1) zawarli, w formie aktu notarialnego, umowę o częściowy dział majątku wspólnego, mocą której zarówno spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) o pow. 70,70 m² położone przy ul. (...) w W. oraz nieruchomość gruntowa przy ul. (...) w W. przypadły nieodpłatnie pozwanej.

Podjęta przez Prokuraturę Rejonową w B. próba zabezpieczenia roszczenia powódki o częściowe naprawienie szkody, poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na wskazanej wyżej nieruchomości zakończyła się niepowodzeniem,

gdyż w księdze wieczystej została już wcześniej wpisana pozwana, jako wyłączna właścicielka tej działki i sąd wieczystoksięgowy oddalił w dniu 22 listopada 2005 r. zgłoszony wniosek.

Wszczęta przeciwko A. M. (1) egzekucja komornicza w oparciu o tytuł wykonawczy - wyrok Sąd Rejonowy w Braniewie pokazała się bezskuteczna. Natomiast pozostaje w toku egzekucja prowadzona do nieruchomości położonej w miejscowości R. gm. F..

W dniu 29 września powódka M. K. wniosła przeciwko M. M. (1) skargę pauliarską domagając się uznania za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy z dnia 28 czerwca 2006 r. o częściowy dział majątku wspólnego i nakazania pozwanej znoszenia egzekucji z objętych tą czynnością składników majątkowych.

Pozwana wnosiła o oddalenie powództwa w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powódki zasługuje na uwzględnienie co do czynności polegającej na nabyciu przez pozwaną prawa własności nieruchomości położonej przy ul. (...) w W..

Sąd wskazał, że przedmiot sporu w niniejszej sprawie stanowiły następujące okoliczności:

- czy w wyniku zawartej umowy o częściowy dział majątku wspólnego pozwana uzyskała korzyść majątkową,
- czy w chwili zawierania spornej czynności dłużnik A. M. (1) działał w celu pokrzywdzenia powódki,
- czy pozwana posiadała o tym wiedzę bądź – czy mogła się o tym dowiedzieć przy zachowaniu należytej staranności.

Sąd uznał, że pozwana nabyła w opisany wyżej sposób, do swojego majątku odrębnego, dwa składniki majątkowe, które wcześniej stanowiły przedmiot wspólności ustawowej małż. M..

Jeżeli chodzi o nieruchomość gruntową, położoną przy ul. (...) w W. to brak jest dowodów na to, że pozwana posiadała na jej zakup oraz na postawienie tam budynku mieszkalnego środki pochodzące z darowizn, uzyskanych od rodziców pozwanej. W tym czasie A. i M. małż. M. prowadzili wspólne gospodarstwo domowe i czynili razem nakłady inwestycyjne na tej działce. Sąd nie dał też wiary zeznaniom pozwanej i świadka A. M. (1), że w ramach umów o częściowy podział majątku dorobkowego mąż pozwanej otrzymał spłatę w wysokości 200 000 zł gdyż z treści aktu notarialnego jednoznacznie wynika, że podział następuje bez obowiązku spłat lub dopłat.

Inaczej natomiast wygląda sprawa związana z nabyciem prawa do lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w W., które zostało sfinansowane ze środków, jakie pozwana zgromadziła przed zawarciem związku małżeńskiego z A. M. (1), co potwierdzają zarówno zeznania świadków jak i przedstawione dokumenty.

Dlatego też trudno w tym przypadku przyjąć, że pozwana zawierając z A. M. (1) rzeczoną umowę uzyskała w ten sposób korzyść majątkową.

Zdaniem Sądu, istnieje związek przyczynowy między faktem postawienia w maju 2005 r. A. M. (1) zarzutu dokonania oszustwa na szkodę pozwanej (co miało miejsce w 2004 r.), a zawarciem w czerwcu 2005 r. umowy o częściowy podział majątku wspólnego, który przypadł w całości pozwanej bez obowiązku spłaty męża, to świadczy dobitnie o działaniu dłużnika z zamiarem pokrzywdzenia powódki. Wyzbycie się przez niego posiadanych aktywów miało na celu uniemożliwienia powódce przeprowadzenia skutecznej egzekucji zasądzonej wyrokiem karnym wierzytelności. Powódka nie jest w stanie uzyskać zaspokojenia całkowitego swoich roszczeń z egzekucji prowadzonej do nieruchomości rolnej położonej w m. R., gdyż jej szacunkowa wartość jest niższa od kwoty roszczenia głównego (ok. 300 – 400 tys. zł) a w grę wchodzi jeszcze odsetki (od 2004 r.) i koszty postępowania egzekucyjnego. Z kolei spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w której dłużnik posiada udziały nie przynosi dochodów.

W opinii Sądu Okręgowego, powyższe rozważania prowadzi do wniosku, że na skutek wyzbycia się przez A. M. (1) udziału w nieruchomości położonej przy ul. (...) w W. dłużnik ten stał się niewypłacalny w stopniu wyższym niż przed dokonaniem tej czynności i przesłankę pokrzywdzenia wierzycielki (powódki) należało uznać za spełnioną.

Co się zaś tyczy wiedzy pozwanej, że jej mąż działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki to w stosunku do M. M. (1) ma zastosowanie regulacja przewidziana w art. 528 k.c. w myśl której jeżeli wskutek czynności dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd jednocześnie nie dał wiary zeznaniom pozwanej, że pozostawała ona już w separacji faktycznej z mężem wówczas gdy popełnił on przestępstwo na szkodę powódki, o czym świadczy m.in. fakt urodzenia się im dziecka w 2004 r.

Bez znaczenia pozostaje również argumentacja pozwanej, że wyrok skazujący zapadł wobec jej męża dopiero w 2007 r. skoro zarzuty postawiono dłużnikowi już w maju 2005 r. i podjęto wtedy czynności zmierzające do zabezpieczenia roszczeń powódki, mającej status osoby pokrzywdzonej, a w postępowaniu sądowym – oskarżycielki posiłkowej.

Z uwagi na wynik sprawy, którą powódka wygrała w 50 % zasądzona została od pozwanej na jej rzecz kwota odpowiadająca połowie uiszczonych opłat od pozwu.

Powyższy wyrok zaskarżyły obie strony.

Powódka wniosła apelację w części dotyczącej oddalenia powództwa oraz odnośnie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego tj. art. 527 § 1 k.c. przez błędną wykładnię, polegającą na nieuzasadnionym i nieuprawnionym podziale zaskarżonej czynności prawnej, powodującym ograniczenie praw i ochrony wierzyciela wynikających z ww. przepisu poprzez uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy o częściowy dział majątku wspólnego tylko w zakresie nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) i nakazanie pozwanej znoszenia egzekucji do tego składnika majątkowego, podczas gdy przedmiotem zaskarżonej czynności było również nieodpłatne przeniesienie na rzecz pozwanej spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) w W. ;

2) obrazę art. 527 § 1 k.c. poprzez wadliwe uznanie, iż pozwana nie uzyskała korzyści majątkowej z tytułu nieodpłatnego nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do ww. lokalu mieszkalnego;

3) błędne ustalenie stanu faktycznego, które miało wpływ na wynik sprawy:

- poprzez przyjęcie, że spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w W. pozwana nabyła z własnych środków, pochodzących z jej majątku odrębnego, zgromadzonego przed zawarciem małżeństwa,

- poprzez pominięcie w ustaleniach faktu, że pozwana zawarła w dniu 9 kwietnia 2008 r. umowę ustanowienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) po pow. 70,70 m² w budynku wielorodzinnym położonym przy ul. (...) w W. i przeniesienie jego własności.

Wskazując na powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy o częściowy dział majątku wspólnego zawartej pomiędzy M. M. (1) a A. M. (1) w dniu 28 czerwca 2005 r. przed notariuszem w P. J. P. rep. A nr (...) w zakresie odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) o pow. użytk. 70,70 m², składającego się z trzech pokoi, kuchni, przedpokoju, łazienki oraz toalety na trzecim piętrze budynku położonego przy ul. (...) w W., dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) do wysokości kwoty zasądzonej od A. M. (1) na rzecz M. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w Braniewie z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie II K 1144/05 i nakazanie, w opisanym zakresie, pozwanej M. M. (1) znoszenia egzekucji.

Ponadto powódka wносиła o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym, kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Z kolei pozwana zaskarżyła wyrok w części uwzględniającej powództwo podnosząc następujące zarzuty:

- 1) sprzeczność ustaleń faktycznych z zebrany materiał dowodowy poprzez przyjęcie, iż urodzenie dziecka pozwanej i dłużnika w 2004 r. stanowi zaprzeczenie istnienia separacji faktycznej;
- 2) naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną ocenę materiału dowodowego wskutek odmowy dania wiary zeznaniom świadków w zakresie stopnia przyczynienia się pozwanej i dłużnika do powstania majątku wspólnego;
- 3) obrazę art. 527 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że na skutek czynności dokonanej przez pozwaną z dłużnikiem, pozwana uzyskała korzyść majątkową mimo, że celem stron był podział majątku wspólnego w związku z faktycznym rozpadem związku małżeńskiego;
- 4) naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 527 § 2 k.c. przez przyjęcie, że powódka udowodniła, iż na dzień wnoszenia (powództwa) dłużnik był niewypłacalny wskutek dokonania czynności z pozwaną.

W nawiązaniu do przytoczonych wyżej zarzutów pozwana domagała się zmiany wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania, względnie uchylenie w tej części wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwanej strona powodowa wносиła o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącej kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do dalej idącej apelacji pozwanej należy stwierdzić, iż zawarte w niej zarzuty, kwestionujące zasadność rozstrzygnięcia Sądu uznającego, że co do zasady powództwo zasługiwało na uwzględnienie, w oparciu o przepis art. 527 k.c., nie mogą odnieść zamierzonych skutków prawnych.

Sąd Okręgowy dokonał w sprawie prawidłowego ustalenia faktycznego, że pozwana, w wyniku zawarcia umowy o częściowy podział majątku wspólnego uzyskała nieodpłatnie przysługujące A. M. (1) prawa do wyszczególnionych tam składników majątkowych, co sprawia że powódka nie musiała wykazywać okoliczności, iż pozwana wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że działał wówczas ze świadomości pokrzywdzenia tej wierzycielki a z kolei pozwana nie może się bronić zarzutem przeciwnym (art. 528 k.c.). Jest to zatem dalej idące ułatwienie dla wierzyciela niż przewidziane w art. 527 § 3 k.c. domniemanie o wiedzy osoby bliskiej dłużnikowi, które uzyskała od niego korzyść majątkową, iż wiedziała ona, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Z powyższych względów nie ma tu istotnego znaczenia kwestia – czy już przed dokonaniem spornej czynności pozwana pozostawała w faktycznej separacji z mężem.

Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy miał podstawy aby ocenić tą tezę jako pozbawioną wiarygodności.

Twierdzenia pozwanej, że jej związek małżeński rozpadł się w latach 2002 – 2003 (k. 295 a.s.) nie wytrzymują krytyki w świetle faktu, że najmłodsze dziecko urodziło się w 2005 r. a nie jak podawała skarżąca - w 2004 r. (które to wadliwe ustalenie przyjął Sąd Okręgowy).

Dopiero w apelacji pojawia się stwierdzenie jakoby w 2004 r. doszło do chwilowej poprawy relacji między małżonkami M. w żadnym wypadku nie wynikało z treści zeznań tych osób (k. 261 – 263 i 295 – 296 a.s)

W momencie postawienia zarzutu popełnienia przestępstwa na szkodę pozwanej (25 maja 2005 r.) dłużnik miał dwoje dzieci (w wieku 6 i 3,5 roku) i oświadczył, że pozostaje na utrzymaniu teściów (vide: protokół przesłuchania

podejrzanego k. 338). Są to zatem dodatkowe okoliczności świadczące o nieprawdziwości wersji strony pozwanej, że decyzja o dokonaniu (miesiąc później) podziału majątku wspólnego, miała związek z rzekomym rozpadem małżeństwa tych osób. W rzeczywistości, jak słusznie przyjął to Sąd I instancji dłużnik kierował się tu zamiarem uszczuplenia masy majątkowej, z której pozwana mogłaby w przyszłości egzekwować swoje roszczenie. Jest rzeczą oczywistą, że przedmiotem obrotu między pozwaną a jej mężem (po uprzednim wyłączeniu, w dniu 1 czerwca 2005 r. obowiązujących małżonków wspólności ustawowej) były udziały (po 1/2 części) przypadające dłużnikowi w prawie własności nieruchomości położonej przy ul. (...) w W. i w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego nr (...), znajdującego się w budynku przy ul. (...) w W. a nie całość tych składników.

Wbrew zarzutom pozwanej, Sąd Okręgowy nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów uznając za niewiarygodne zeznania świadków: B. M. i S. M. (rodziców pozwanej) w części odnoszącej się do ich twierdzeń o przekazywaniu córce środków finansowych na pokrycie kosztów budowy domu przy ul. (...). Trafnie Sąd Okręgowy zauważa, że skoro świadkowie ci utracili już w 2002 r. zaufanie do zięcia to że wszech miar celowym było odpowiednie udokumentowanie takich rozrządzeń.

Jeżeli nawet prawdą jest, że rodzice pozwanej angażowali się finansowo w realizację przedmiotowej inwestycji to brak jest dowodów na to, że czynili to w formie darowizny zastrzeżonej wyłącznie na rzecz pozwanej. Z zeznań świadka S. M. wynika, że w związku z budową domu przy ul. (...) pomagał on wraz żoną finansowo córce i zięciowi, „mając na uwadze dobro ich rodziny” (k. 235 a.s.).

Jako gołosłowną należy też uznać polemikę skarżącej z odmową dania wiary zeznaniom jej oraz świadka A. M. (1), że w rzeczywistości mąż pozwanej uzyskał od niej spłatę z tytułu dokonanego przedmiotową umową podziału majątku wspólnego (230 000 zł).

Pozwana nie wyjaśniła skąd miała środki na ten cel, natomiast świadek A. M. utrzymywał, że dostał te pieniądze od teściów (k. 262). Z kolei świadek S. M. zeznał, iż dowiedział się od córki (pозwanej), że w ramach umowy (o podział majątku „zięć otrzymał jakieś pieniądze, bo to był warunek zawarcia tej umowy „ (k. 234 a.s.). wobec istnienia tak daleko idących rozbieżności w relacjach ww. osób należało przyjąć, iż treść aktu notarialnego (z dnia 28 czerwca 2005 r.) odpowiadała w całości faktycznemu stanowi rzeczy.

Nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut jakoby powódka nie wykazała, że nie jest w stanie zaspokoić swojej wierzytelności z majątku dłużnika.

Wprawdzie nie było prowadzone wobec A. M. (1) postępowanie o wyjawienie majątku dłużnika tym nie mniej okoliczność ta nie ma istotnego znaczenia w świetle zeznań, które złożył mąż pozwanej w niniejszej sprawie. Zeznał on, że wykazał przez komornikiem cały swój majątek k. 262 a.s.). Natomiast podanie przez niego informacji, że jest właścicielem gospodarstwa rolnego położonego w B., (a w rzeczywistości w miejscowości R. gm. F., vide k. 77 – 79 a.s i to jedynie współwłaścicielem) zostało przez Sąd Okręgowy zbadane i należycie ocenione. Całkowicie gołosłowne są twierdzenia pozwanej o przysługującym rzekomo dłużnikowi prawie własności do bliżej nieskonkretyzowanych nieruchomości, położonych w miejscowości Ż. i Ł. k. W..

Do odpowiedzi na pozew załączona została kserokopia aktu notarialnego, (k. 116 – 122 a.s.), z której treści wynika, że A. M. (1) sprzedał w dniu 27 listopada 2008 r. tj. już po powstaniu (w dniu 5 września 2008 r.) tytułu wykonawczego z wyroku Sądu Rejonowego w Braniewie z dnia 14 grudnia 2007 r. sygn. akt 1144/05 nieruchomość położoną w R. gm. P. o pow. 2 ha 74 ary za kwotę 295 200 zł podczas gdy wniosek powódki o wszczęcie przeciwko A. M. egzekucji został złożony do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Mokotowa w dniu 18 grudnia 2008 r. (k. 28 a.s.)

Poza sporem jest okoliczność, że powódka do chwili obecnej nie uzyskała w żadnej części zaspokojenia swojego roszczenia, które wraz z odsetkami przewyższa już kwotę 1 mln. zł.

Przechodząc z kolei do oceny zarzutów apelacji powódki, nie sposób odmówić im słuszności w części dotyczącej odmowy uznania za bezskuteczną całej czynności, objętej aktem notarialnym z dnia 28 czerwca 2005 r. o częściowy dział majątku wspólnego A. i M. małż. M..

Należy jednak zauważyć, że przedmiotem tej czynności było (m.in.) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w budynku przy ul. (...) w W. a nie odrębna własność tego lokalu, które to prawo powstało w wyniku innej, późniejszej czynności prawnej, a mianowicie – umowy z dnia 9 kwietnia 2008 r. o ustanowienie odrębnej własności ww. lokalu mieszkalnego i przeniesienie jego własności, która pozwana zawarła ze Spółdzielnią Mieszkaniową (...) w W. (vide: odpis z księgi wieczystej Kw nr (...), k. 108 – 110 a.s). Opisane wyżej prawa nie mogą być z sobą utożsamiane i niedopuszczalnym byłby zabieg polegający na zastąpieniu w zakwestionowanej umowie wskazanego tam prawa do przedmiotowego lokalu innym, prawem, które wówczas jeszcze nie istniało.

Jeżeli natomiast chodzi o meritum sporu, to należy przyznać powódce rację, że pozwana otrzymując w wyniku umownego podziału majątku wspólnego spółdzielcze własnościowe prawo do przedmiotowego lokalu, bez obowiązku spłaty męża, uzyskał w ten sposób korzyść majątkową.

Trafnie argumentuje skarżąca, że Sąd Okręgowy wadliwie uznał, że prawo do lokalu przy ul. (...) pozwana nabyła ze środków zgromadzonych przed zawarciem związku małżeńskiego z A. M. (1). W rzeczywistości – pozwana i jej mąż nabyli prawo do tego składnika majątkowego w wyniku umowy zamiany, zawartej w dniu 8 maja 2003 r. (k. 284 – 288 a.s), z B. i S. małż. M..

Na skutek dokonania powyższej czynności – pozwanej i jej mężowi przypadło prawo do lokalu mieszkalnego (przy ul. (...)) oraz miejsca postojowego o łącznej wartości 216 000 zł w zamian za przekazanie rodzicom pozwanej prawa do lokalu n (...) położonego przy ul. (...), które wraz z miejscem postojowym zostało wycenione na kwotę 145 000 zł (k. 287 a.s).

Tak więc, w rezultacie zawarcie rzeczony umowy (bez obowiązku dopłaty) M. i A. małż. M. uzyskali przysporzenie majątkowe, w kwocie stanowiącej różnicę wartości obu składników będących przedmiotem tej czynności (216 000 zł – 145 000 zł = 71 000 zł).

Poza tym, gdyby nawet nie doszło do zamiany lokali to w postępowaniu sądowym o podział majątku wspólnego pozwana musiałaby się liczyć z obowiązkiem spłaty męża, w razie przyznania jej na wyłączność spółdzielczego prawa do lokalu przy ul. (...).

Prawo to weszło bowiem do majątku dorobkowego A. i M. małż. M. a pozwanej przysługiwałoby tylko żądanie rozliczenia nakładów poczynionych z majątku odrębnego na majątek wspólny w postaci wpłat dokonanych na wkład budowlany w latach 1996 – 1999. Tego rodzaju wierzytelność, nawet po jej waloryzacji, przedstawiałaby znacznie mniejszą wartość niż cena prawa do w/o lokalu mieszkalnego, jak kształtowała się na wolnym rynku w 2005 r.

Z przytoczonych wyżej względów trafny okazał się zarzut skarżącej, że Sąd Okręgowy naruszył przepis art. 527 § 1 k.c. dokonując nieuzasadnionego podziału zaskarżonej czynności.

Natomiast jako pozbawione podstawy prawnej Sąd Apelacyjny uznał drugie z żądań pozwu tj. nakazanie pozwanej znoszenia egzekucji odnośnie objętych umową z dnia 28 czerwca 2005 r. składników majątkowych.

Sąd podziela w tym składzie poglądy tych przedstawicieli doktryny, którzy stoją na stanowisku, że rola Sądu w procesie pauliańskim ogranicza się jedynie do wydania wyroku o bezskuteczności czynności względnej. Sąd nie nakłada na osobę trzecia obowiązku znoszenia egzekucji gdyż powstaje on dopiero w momencie uprawomocnienia się wyroku, uwzględniającego powództwo z art. 527 k.c.

Następstwa takiego orzeczenia określił sam ustawodawca w art. 532 k.c. (vide Małgorzata Pyziak - Szafnicka. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacenia dłużnika. Dom Wydawniczy ABC 1995 r. s. 33).

Wprawdzie takiego zarzutu strona pozwana nie podniosła w swojej apelacji, tym niemniej Sąd odwoławczy, jako Sąd meriti, stosuje z urzędu prawo materialne i odnośnie powyższego roszczenia apelacja tej strony musiała odnieść skutek.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił częściowo zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. a w pozostałym zakresie oddalił obie apelacje z mocy art. 385 k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za I i II instancje nastąpiło w oparciu o przepis art. 100 zd. 2 k.p.c., przyjmując, że powódka uległa tylko nieznacznie przeciwniczce ze swoimi żądaniami. Zasądzone na rzecz powódki od pozwanej koszty postępowania apelacyjnego obejmują wynagrodzenie pełnomocnika (5 400 zł) i część opłaty od apelacji (1 500 zł).

Stosowanie do treści art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2010 r. nr 90 poz. 594) pozwana została zobowiązana do pokrycia części nieuiszczonej przez powódkę apelacji, od których to kosztów została zwolniona (13 839 zł – 1 500 zł = 12 339 zł).